

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Թ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան . . . 12 Ժր.

Վեցամսեայ . . . 6 «

ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծրարով

Տարեկան . . . 12 Ժր.

Վեցամսեայ . . . 7 Ժր.

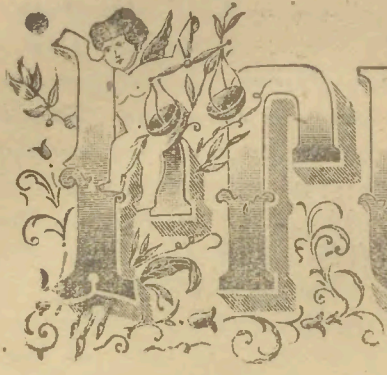
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան . . . 2. 60

Վեցամսեայ . . . 1. 50 ծրար «

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Մանրացման սուղը
20 սանթիմ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ն Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ԱՐՈՒ ՅՈՐԵՔ ԵՆՈՒԹԻ ԵՆ ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Ց Է

Rédaction du journa

Ir. vounk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

НАВѢСТНИКЪ

Иравунк

ВАРНА

Գրութոռնիք եւ չնկ
տրոռիր

ՄԱՍՈՒԼԻՆ ՊԱՅՏՈՆԸ

Ձայնանիշներու կամ տառերու գիւտը շատ հին ժամանակներու մէջ եթէ հեռու գտնուողներու խօսակցութեան համար լեզուի պաշտօնը միայն կատարելու կոչուած էր, հետզհետէ այդ մեծ գիւտը, գրականութիւնը, մարդկութեան համար վստահօրէն պաշտօն մը կատարելու կոչուած ստացաւ։ Մովսէս տէրուական տապը պատուէրները իտարայեցացւոյ մտքին եւ հոգւոյն մէջ անշնչելի կերպով դրոշմելու համար իր կենդանի խօսքէն աւելի յարմարագոյն գտաւ տառերով երկու տախտակներու վրայ փորագրել ու ի ցոյց դնելու բարոյագէտները, իմաստասէրները եւ օրէնսգիրները տառերու եւ միմիայն տառերու միջոցաւ կարող եղան իրենց բարձր ու վեհ մտքերը եւ գաղափարները տարածել ազրոյ եւ ապագայ սերունդներուն մէջ։

Երբ հետզհետէ տառերու գործածութիւնը այսինքն գրականութիւնը ընդհարացաւ եւ չափերու մատչելի եղաւ գէթ ընթերցումը, իւրաքանչիւր ցեղի ձեռնհաս անձնատրութիւններ իրենց ցեղակիցներու լիզուին յարմարող յատուկ տառեր յորինեցին, իրենց ազգակիցներուն վսեմ խոհայններ ներշնչելու եւ բարոյական խրատներ հաղորդելու նպատակաւ։ Մեսրոպեան տառերն յորինող մեր երկու չնաշխարհիկ հայրերը իրենց առաջին գործը ըրին բարոյականութեան մեծ վարդապետին Աւետարանը թարգմանել եւ տարածել Հայաստանի բոլոր անկիւնները։ Վերջապէս, որ ազգի որ գրականութեան ծագումը պրպըտենք հոն կը տեսնենք թէ գիրը յորինուած է ժողովուրդին կեանքի բարձրագոյն գաղափարը ներշնչելու, զանի բարոյագէտ գաստիարակելու նպատակաւ։

Այս, Սահակ եւ Մեսրոպ հայկական տառերը յորինելու ատեն,

նին չենք կարծեր որ երբեք մտքերուն անցուցած ըլլան թէ իրենց այդ սրբազան տառիները, տառիեակ դարեր անցնելէ յետոյ, փոխանակ վսեմին բարիին տարածիչը ըլլալու պիտի ըլլային նաեւ կարգ մը աննկարագիր անձերու եւս հոգիներու ձեռքին մէջ գործիք մը ճշմարտութիւններ խեղաթիւրելու, ստուերիւններ քարոզելու, դաւեր ու խաբեայութիւններ տարածելու համար։

Այդ եօք սխալած կըլլանք երբ ըսենք, կիւտնայեցիկի մեծ գիւտը որ ընդհանուր աշխարհի միայն հրճուանք պատճառաւ է, Մեսրոպեան տառերուն յարմարեցում օրէն ի վեր, հայ գրականութիւնը չէր ունեցած այն բարոյական անկումը զոր ունեցաւ տարիներու սա վերջին տառնակին մէջ։ Այդ անկումը աչքի կը զարնէ մանաւանդ արտասահմանի մէջ լրագրական ասպարէզին վրայ, ուր մամուլը գաղափարները եւ տեղական օրէնքներու թոյլատու հանգամանքը չարաչար կը գործածուին, բացառութիւնը հազիւ յարգելի հայ մամուլը ներկայացուցիչներու կողմէ, առնց ամէնէ պարկեշտ եթէ իր արատագրութեան տակ ունեցած թերթը հայհոյութեանց հնձան մը չէ ըրած, գէթ ստեղծ կեղծիքներու ժամագրական մը ընէլէ ալ չէ կրցած խուսափել։

Բայց ի՞նչու հայ մամուլը այս անկումը։ Այս «ի՞նչու»ն առանց լուր մը ըմբռնելու պէտք չէ ընթերցողը ամէնը մէկ շուրջ լուայ հարկէ ազրուրը փնտռել աղտեղութեան պէտք է դիմակներ վար առնել ու թափանցել ներքին գրգապատճառներուն այն ամէնի որոնք իրենց բան գործը ըրած են այս ու այն պարկեշտ մարդիկը հարուածել, այս ու այն բարենաշատակ գործին խոչնդոտ հանդիմոտալ։ Խզճի մտքը եւ անկաշկանդ քննութիւն մը ցոյց պիտի տայ թէ հայրենասէրի դիմակին տակ սքողելով խել մը միտքիտներ իրենց ետեւէն ձգել յաջող մէկ քանի պառակտիչներ միայն բաւական եղած են

ոչ թէ միայն արտասահմանի հայ մամուլը մեծաւ մասամբ տէմոռալիզէ ընելու, կամ անբարոյականացած լրագրութիւն մը ստեղծելու, այլ նաեւ հայրենիքի դատը եւ ազգային գոյութիւնը փոխելու եւ այդպիսիներու կործանարար ընթացքը այնչափ երկար պիտի տէէ որ չափատեն հայ ժողովուրդի գիտակիցը ձեռնհաս մասը անտարբեր նստի եւ թոյլ տայ որ մէկ քանի շարքաւ ներ ոչխարամիտներու խմբակ մը իրենց թե ու թիկունք ըրած անպատի շարունակէն իրենց սխալագործութիւնները։

Այնիւ մամուլը թէ եւ իրեն պարտք համարած է մերթ ընդմերթ անոնց դիմակը պատուել եւ զանոնք ժողովուրդին ճանցնել։ Բայց ժողովուրդն ալ, գէթ ասոր գիտակից եւ ձեռնհաս մասը, գործնականապէս պէտք է տէրն ըլլայ իր իրաւունքի եւ պարտքերու կիրառումին։ Այս պայմանաւ միայն պիտի կրնան կարգի մտնել մեր ազգային գործերը եւ մամուլը վերահաստատել իր վսեմ պաշտօնին մէջ։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅՈՅՆԵՐԸ ԵՎ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ

Օր չանցնիր որ եւրոպական օրագիրները չաճանաղրեն թէ ըստ յունական տեղեկութեանց պուլկար գոլիքանիներ չեն գաղթի սպանութիւններ ընելէ Մակեդոնիոյ զանազան կէտերուն վրայ։ Սէլանիկի շուրջը ինչպէս Մանամըրի մօտ, Բայց սուրբ է ըսել թէ այդ օրագիրներէ եւ ոչ մին չը ջանար քննել ստուերութիւնը, ոչ ու պատճառները այդ չարագործութեանց։

Մեքենաբար կը հաղորդեն, թէ այն ինչ գիւղի յոյն կուսակցութեան պետերը կամ անդամները յանկարծ յարձակում կրած են պուլկար խումբերէ որոնք կը մեղսեն զանոնք եւ անոնց մարդիկը ամենաբարբարոս կերպով կամ ալ աւելի յոյն վիճակներու երեւելիները վիցհարուածով յարձակում կրած են զանակով սպաննուած են, անոնց տունները կողոպտուած եւ յետոյ հրդեհուած են։ Եւ վերջապէս գիւղերը (ինչպէս անցեալ շաբթու կը-

նաստապօրօ գիւղը՝ որ Սէլանիկէն 2 ժամ հեռու է եւ 100 քրիստոնէա յոյներու տուններէ կը բաղկանայ) յարձակում կրեցին գիւղի ատեն պուլկար խումբերէ որոնք բռնու կերպով կրակ ըրին տուններուն վրայ եւ ասոնցմէ շատերը հրդեհեցին, սպաննեցին եւ յետոյ խոշտանքեցին յոյն բնակիչները որոնք պաշտպանուի կը ջանային։

Այս բոլոր ոճրագործական գէպերը նոյնութեամբ կը վերագրուին պուլկար յեղափոխական յանձնախումբերուն եւ էքսարքական զրգուրութեանց։ Բայց ինչէն գիտեն։

Իրքական, յունական եւ պատրիարքական ազգիւրներն են որ ատենք կիմացեն, աչք բնական է, որովհետեւ խնդիրը հելլենականութեան նպատակաւ ուղարկութիւն հրաւիրելու եւ Պուլկարները զգուշի ցոյց տալու վրայ է։ Բայց ցաւալի է որ արեւմտեան կարծիքը միայն այդ աղբիւրներուն ակամջ կուտայ։

Պուլկարական աղբիւրներէ սեպտ. 8 թուականաւ ստացուած տեղեկութեանց համեմատ, կապահովեն թէ, ընդհակառակը, Սէլանիկի մօտ կուսակցօր գիւղին մէջ սպաննուած մարդիկը ոչ թէ յոյներ էին այլ Պուլկարներ եւ թէ այդ ոճիւրները գործուած են միմիայն անհատական պատճառներով։ Պուլկարական աղբիւրներ կը հաստատեն նաեւ թէ մակեդոնական ընդհանուր յանձնախումբերու (գոմիթէ) բոլոր պետերը շատոնց հրաման տուած են գաղթեցնել յեղափոխական խումբերու գործողութիւնները։ Թէ եթէ չարագործութիւններ եղած են ըլլայ գերագործուած Պուլկարներու կողմէ, ըլլայ սովորական աւազակներու կողմէ, յաճախ անձնական վրէժխնդրութեանց հետեւանօք, ասոնք վերագրելի չեն մակեդոնական Յանձնախումբերուն եւ անոնց գործունէութեան, եւ միւս կողմէ, ասոնք անհարկ կերպով չափազանցուած են թուրքերու եւ Յոյներու կողմէ, որոնք հասարակաց շահերուն իր խնդիրը պուլկար տարրին պէմ կուռելու վրայ է։

Անվիճելի է որ պուլկարական աղբիւրները, որոնք աւելի վստահելի են, իրենց կարգին պակասաւոր են, որովհետեւ անոնք բացայայտօրէն լըռութիւն կը պահեն էքսարքարանի կուսակցիցներու ջանքերուն շուրջը։ Բայց նկատողութեան արժեքով պուլկար յեղափոխական յանձնախումբերու պետերէն շատերուն կրօնական ձգտումը, այդ լուրիւն իմաստը կը մեղմանայ։

Եթէ հաւատ կընծայուի հիւպատոսական տեղեկագիրներուն որոնք դժբաղդաբար խիստ հաղուաղիւտ են, վնասութիւնը եւ յուսահատութիւնը որոնց ենթարկուած է Մակեդոնացի-

ներուն ամենամեծագոյն մասը յառաջ եկած են ոչ ուղղակի աւստրո-ռուսական բարենորոգման եւ եւրոպական ոստիկանութեան դանդաղութենէն, այլ այն նիւթական տառապանքներէն զորս ժողովուրդը իր կրէ սնդագար թիւրքերուն կողմէ (անխիղճ եւ անվերջ տուրքեր թիւրք պաշտօնեաներու եւ զինուորական սպաներու) եւ, միեւնոյն ատեն այն բարոյական տառապանքները որոնք կը ծանրաբեռնուին ազգիօրէն, մանաւանդ վերջին ամբօններէ ի վեր, Յոյններուն կողմէ, այսինքն յոյն կղերքէն :

Դեռ խոր տղիտութեան մէջ գտնուող Մակեդոնացիք աւելորեալ խիստ հաւատացեալ եւ երկելիւած են : Մանաւանդ վերջին տարւոյ ապստամբութենէն ի վեր անոնց մէկ մեծ մասը համոզուած է, որչափ զէպքերէն այնչափ ալ պուլկարական բրտեպականտայով, այն կորուստի մասին որ կուենանար ինքզինք թողլով Պատրիարքարանի կեղեքումին տակ, որ, ինչպէս ծանօթ է, միայն կը ջանայ պուլկար տարրի ջնջումին եւ հեղինականութեան յաղթանակին, նպատակներ որոնք չափազանցօրէն վնասակար են Մակեդոնիոյ ազգայնականութեանց համընդհանրական եւ գործակցութեան : Կ. Պօլսոյ Ս. Սիւնօղը անդադար կը ծանուցանէ պաշտօնական նամակներով յոյն Մէթրօքօլիտներուն որ առանց վարանման բանադրանք ընեն այն ամէն օրթոտօքս քրիստոնեաներուն գէժ ոլոնք յարաբերութեան մէջ կը գտնուին էքսարքական քահանաներուն հետ, նաեւ այն Կուցովալաքներուն գէժ որոնք ուղեւանացած քահանաներու հետ յարաբերութիւն ունին : Բանադրանք՝ որով կը սպառնան վաճառական ամբողջ գասի մը, նիւթական մեծ վնաս մը կը պատճառէ անոնց, ի բաց առեալ բարոյական խիստ իրական զրկականքը :

Ուրեմն վարմանալի չէ եթէ էքսարքականները կը ջանան իրենց կուսակցներ աւելցնել եւ եթէ գոնեիկ աւազակներ յանկարծ մոլեռանդութիւններ կը գործեն յանուն էքսարքարանի ինքնակոչ քրօնականութիւն :

Վերջին օրերս էքսարքարանը պետութեանց ուղղած իր յիշատակագրովը բացատրեց, թէ իր ընթացքը չէ եղած այն ինչ որ տիեզերական Պատրիարքարանը վերջին անգամ ամրաստանած է, եւ թէ մէկ քանի քօնիթանձի ներսէ չարագործութեանց՝ մէջ իր ժամանակութիւնը հիմնովին յերկրուածք մըն է, համէլէնականներու էնթրիքներուն եւ խաղերուն ծառայելու համար յօրինուած :

Մինչեւ հիմա հանդարտ համարուած Մակեդոնացիք կը սկսին չը լսել այն իմաստուն իւրատներուն դորս անոնց կուսան ներքին կազմակերպութեան պետները : Եւ շատ բնական պիտի ըլլայ որ անոնք ապստամբին ահաբեկիչներու հետեւելով : Այս վերջինները սա միջոցիս Հայերու անտրեկիչ հասուածին հետ սերտ յարաբերութեանց մէջ են : Անոնք կասկած չունին որ Հայաստանի մէջ յեղափոխութեան մը պայթումը հետեւանք չը կրնար ունենալ որ պուլկարական եւ ռուսական սահմաններէն թուրք զօրքերը զրկելէ ամբողջովին հոն տարուին :

Բռնական միջոցներու զիմել որոշուած է իբր ամենապատասխանորդ այս վայրկենիս համար : Քանի մը նոր երկաթուղոյ կամուրջներու քանդումը գործին առաջինը եւ տարրականը ներկատուած է : Սօֆիայի Վիկտորիա Բոշքան ատոնք անխուսափելի կը համարէ, հանդէպ այն ապուշ փութկոտու-

թեան զոր ցոյց կուտան եւրոպայի պետերը Ապտիւր Համիտի հետ ընծաներ փոխանակելու մէջ : Ինչ որ, փակադի մէջ, պուլկար լրագիրը շատ զայրացուցեր է սա է որ Թրանսական Հանրապետութեան նախագահը Սուլթանին զրկած է Յ ձիեր արեան գոյն :

Պուլկար կառավարութիւնը ծանր դժուարութիւններ յանձն առած է խստիւ հսկելու համար Մակեդոնացիներուն Պսակարիւս երթեւեկութեան վրայ : Այս միջոցիս ան բնաւ չափ չունի թուրքիոյ հետ պատերազմի բռնուելու : Ինչպէս որ յեղափոխական Յանձնախումբերը այս լուր կը հասկնան եւ այս գարունէն ի վեր է որ չափազանց խոհեմ ընթացք մը բռնած են սպասելու եւ պատրաստուելու համար. բացորոշ է որ անոնք բան մը չեն ընել մանապէհ իր կողմէն որոնք վարելու նպատակաւ զորս Յոյները անոնց կը վերագրեն :

Բարեմաղթելի է որ նուազ աճապարանք հաղորդուին այն շատ շահեկան լուրերը որոնցմով Դուռը նոյնպէս տիեզերական Պատրիարքարանը յաջողին եւրոպայի հաւատացնել թէ Մակեդոնիոյ մէջ տիրող վրդովումը եւ յուզումները իրականութեան մէկ քանի շահատակութեանց արդիւնքն են :

(Էտօրէէն) Ս. Մ. Ս.

ԴԱՆՈՒԲԻՆ ՎՐԱՅ

Օղը Դեղեցիկ է. երկինքը վճիտ : Փայլուն պղնձէ արեւ մը Դանուրին երկու մացառապատ եղերքներուն միջեւ ճօճելով վար կը սահի առանց հապճեպի մինչ գիրգ եւ թխորակ ամպի մը շերտ մը հովանի կը կազմէ անոր վրայ : Երկնքէն իջնող միջնաղը եւ գետէն ու դաշտերէն բարձրացող մշուշ իրար կը խառնուին : Ծոգնեալ իր հատու կուրծքը Դանուրին նուազած ջրերուն տուած՝ երկու անտես թեւերով զգուշօրէն հոսանքն ի վեր կը լողայ :

Կամուրջին վրայ եւ ներսը բեռնեւորուն քովերը խոնուած է հոծ բազմութիւն մը սղաթափ ճամբորդներու : Կը տեսնես սրածայր ձորուսներով եւ ախօտուած ճակատներով Պուլկարներ որ իրենց գլուխը կողակցներուն քովիկը բազմած՝ ցամաք հաց եւ կանանչ պղպղկ կը թչնեն : Հոգմալիցիի գէժերով Ռուսան գեղջուկներ աղտոտ չապիկներու ծալքերուն մէջ կորսուած՝ իշխանօրէն կը չըջնեն հոս պրնիքի կտոր մը հոն հովանոց մը շորթելու դիտուածով : Նուազած ցուկին ձօռ ջրի տակառի մը վրայ կը գահաւիճեն ծերունազարդ թուրք մը, սրճարանապետը շոգնեալին : Գլուխը վայրահալ՝ քամակը ուռած՝ կարթի պէս կոր քիթը ուշադիր՝ կարծես խուսափուն խորհուրդի մը հետքերը կը փնտռէ : Իր աղեղնաձեւ գիմալ գծերով կը ներկայացնէ հարազատ թուրքի պատկեր մը որ կ'ամբողջանայ զեղնած պիւսերուն տակէն շողխող ծուխի հոսանքովը :

Եթէ քան սանթիմի սուրճ մը ապսպրելով Սրճարանապետին հետ բարեկամանա՝ կրնաս նաեւ երրորդ կարգի վճարքով՝ երկրորդ կարգ ճամբորդի ըսած էր ինձ Ծումլացի բարեկամ մը : Եւ ես կը փորձեմ մօտենալ այս անձնաւորութեան որուն լոյսը ձեռնհասութիւնը աչք գոցելու

մէջ պիտի կայանայ : Սուրճ մը կապարեմ եւ կը դիտեմ՝

— Կրնէ՞ ինչ՝ կիւզէ՞լ պաթիյօր :

— Պաթիյօր աչմէ, եօքսա օտէ սանա պաթսուն տէր : Կրնէ՞լ գալուշիյօր տէ քի օ տէ սանա գալուշսուն տէսին կը պատասխանէ ծերուկը :

— Լաւ ըսիք : Գահվէճի պաշի : Ինչպալի մենք ալ մեր տեղը կը հասնինք : Բայց ըսէ՛ք խնդրեմ ո՞ր տեղացի էք :

— Ատապալէցի :

— Ատապալէցի՞ : Ատապալէն ուր է եղեր :

— Աճայի՛ւ, Չե՞ս դիտեր, Օրչօվայի վարի կողմն է :

— Հոնդարիոյ մէջ ալ թրքեր են մնացեր :

— Ո՛չ, Ատապալէն Օսմանցիի հող է :

Եւ ծերուկը իմ մէջ ափնածող եւ հլու ուկնդի մը նշմարելով կը պատմէ թէ Սերպիսյ Հոնդարիոյ եւ Ռուսմանիոյ սահմաններուն մէջ տեղը՝ Դանուրին վրայ բոլորովին թրքաբնակ կղզի մը կայ որ դեռ Սուլթանին դերիշխանութեան ներքեւ կը գտնուի եւ անոր զրկած միւսիւրներով կը կառավարուի : Հոն միայն 800 ի չափ ժողովուրդ կայ եղեր որոնք երկու մզկիթ ունին : Իմանալ ալ աւելոր աղջիկ մը ունի եղեր զոր ծերուկին ջրօղ որդւոյն տալու խօսք կայ բայց՝ չարաճճի երիտասարդին խելքը միտքը Պուտափէշթի ջրիկներուն վրայ է : Կերթայ հոն եւ գլուխը ու գրպանը պարպուած ետ կը դառնայ : Օր մըն ալ պիտի ենթարկուի սոսկալի անտի մը եւ սատկի : Մեզմէ քանի՞ քանի՞ բօւսմիլ պէս երիտասարդներ, կըսէ ծերուկը, այդ ճամբուն մէջ դատան իրենց հեճիլը : Քիչ մնաց ես ալ անոնց բազդակից պիտի ըլլայի՛ բայց Աստուած պահեց զիս : Այս կեանքս ներսէն մէջ անանկ վարպետ բոլիշներ կան որ . . . »

— Անշուշտ, անշուշտ ընդմիջեցի, Բայց ըսէք, կը խնդրեմ, ի՞նչպէս եղեր է որ այս պատահ մը հողը թուրքերիոյ ձեռքէն է մնացեր :

— Լաւ է որ մնացեր է : Որովհետեւ պիտի գայ ժամանակը երբ թուրքերը իրենց հիմակուան թմբութներն պիտի սթափին եւ իրենց սուրբերուն ժանգը սրբելով՝ ետ պիտի դառնան իրենց հնամիտ անդիմադրելի թափով եւ այն ժամանակ Ատապալէն կարեւոր կոտուան մը պիտի ըլլայ, մենք տղրուկներու պէս մեր արեւը ծծող այս կեանքներէն շուտ կազատինք երբ անգամ մը մեր կաշառակերութենէն եւ մեր անքնական կերքերէն վաղ անցնինք : Պիտի գայ օրը յաղթութեան, հեռի չէ այն, յարեց ծերուկը խաղաղապետած՝ իր ատամնազուրկ բերնէն դուրս ժայթքեցնելով կրեաւարտ բառերու հեղեղ մը : Արդէն ձաքուն Մոսկովին մէջը պիտի կոտորէ այս անգամ : Ծատ չանցած՝ սա կարկտուն Աւստրիան ալ կը քրքրի եւ այն ատեն հարկաւ Անգղիան եւ Դեղմանիան ալ իրար կիշանա եւ մենք աւթիկ կը գտնենք Պալատը նորին մէք սուրին բերով ետ առնելու . . .

Արեւը սկսած էր ըլլալնորէ ջուրէ եւ ամպէ կազմուած հորիզոնի մը ետեւ նահանջել՝ իր վերջին հրաշքի նետերը պարպելով վերադառն գիշերուան վրայ : Ծերուկին գէժքէն այդ վայրկեանական շտապահոլութիւնն ալ կ'անհետանայ տակաւ եւ կուսային դալուկ մը կը յաջորդէր անոր : Իսկ անգին սա նոր աղատուած եւ իրենց անկարողութեան հոգերովը մաշուող փոքրիկ երկիրնե-

րէն անդին այդ մեծ կայսրութեան մէջ ի՞նչ տեղի կուենար : Չէ՞ որ անոր ալ անվերջ յուզումներուն տենդոտ զինուորներուն եւ արեւադուրս հարստահարութիւններուն կը յաջորդէր կաւային դալուկը եւ հագեկան խաւարը անյոյս ծերութեան մը :

Աչքս վեր առի : Ծերուկը քովէս գնացեր է եւ քծնելով կը խօսէր նաեւն ստորակարգ պաշտօնեաներէն մեկուն հետ : Վայրկեան մը վերջ կատուան վագրի էր փոխուած եւ կը յարձակէր ինկճուկ ճամբորդի մը վրայ որ տխմարաբար սխալ մըն էր դործած : Այս հինօրեայ հպարտ օսմանցիներուն պաւակը : Ի՞նչ անուիկ վատասեռւած : Տղիտութեան աւելցած էր ստրկութիւնը :

Եւ յիշեցի թուրքերիոյ ամբողջ պաշտօնութիւնը, անոր անկենդան քաղաքավարութիւնը եւ անկուշտ կաշառակերութիւնը, անոր վագրի վայրազութիւնը եւ կատուի քծնումները : Յիշեցի ճակատները որ պիտին կը դպչէին եւ չըթնէր որ քանցքներուն կը վազէին, զէժքերը որոնք արժանապատուութենէն եւ սրտերը որոնք ամեն մարդկային զգացումներէ պարպուած յաւիտենապէս պարպուած էին : Եւ խորհեցայ ի՞նչ չնանք կը մնայ ազգի մը մէջ երբ այն բարոյապէս չբացած է արգէն :

Նաւը անդուլ եւ ասօդադար վը սաղար կը լողար Դանուրն ի վեր : Միւս օրն երկկոյնան գէժ ծերուկը ինձ մօտեցաւ յանկարծ եւ ըսաւ :

Ահա Ատապալէն :

Եւ նայեցայ : Խեղճուկ տուներու մէջէն կը բարձրանար մինարէ մը ուրուն քովէն եւ վրայէն կը ծածանէր մահիկը : Կղզին չըջապատուած էր բոլորովին խաբխած աղիւսէ բերդի մը մնացորդներով : Կրնի մը բաց երեսով պատուհանին մէջ իր թաշ կրնակը կը թօթ վէր մեղ ուրիշ մը իր սեւ պոլտիկին մէջ կը թաղէր արգէն անտեսանելի երեսը : Զանի մը արեւին մէջ յարած լակոտները դեմին մէջ կը լողային : Մի քա՛ի աշափաճկա հաղուած դառարկապարտներ ծառի մը պատկած բունին վրայ նստէր կը ծխէին : Քիչ մը անդին կանգնած էր հասա ու խոչոր մարդ մը իր չայն աղտոտ ապարոշովը ընդարձակ գոտիով եւ մաշած միջրանովը եւ կախ կախ շալվարովը, սքանչելի խորհրդանշան իր ազգին անճարակ անդործութեանը :

ՕՐԻՈՆ

Ա Ն Կ Լ Օ — Ի Ռ Ի Ա Ա Կ Ա Ն
Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ձ Մ
ԱՐԱՐԻՈՑ ՄԵՁ

—
Ռուսիա եւ Անգղիա կը շարունակեն իրենց խուլ ու կատաղի պայքարը Պարսից Մոցին՝ տիրացումին համար :

Տաւմը կը շարունակուի երկու գիւնադիտութեանց միջեւ յաջողութեան եւ ձախողութեան փոխիւփոխութիւններով, եւ լուծումը դեռ հեռուոր է ու անորոշ :

Ուրաքիոյ կեդրոնը Վահնպիթնեւրու պետութիւն մը կայ, 1760 ին հաստատուած Սաուտ պէն Ապտէլ Ազիզէն, Պետուէններու իշխան մը որ տարածել ուզած էր Ապտէլ Վահնպանուն մարգարէի մը խաւաքութեան

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՌԵՆԱԿԱՄԻՒՆ 8 .
Սահակ Ս . Կաթողիկոսը երեք-
շաբթի օր Պոլիս հասաւ և պատ-
րարաբարանի կողմէ փառաւոր
ընդունելութիւն մը վայելեց .
նորին Արեւմտապատուութիւնը ըն-
կերակցութեամբ Օրմանեանի և
Երուսաղէմի ու Պոլսոյ Պատրի .
փոխանորդ Սրբազաններուն նոյն
օրը կայսերական պալատ գնաց
իր երախտագիտութիւնը . (*)
յայտնելու Սուլթանին , որ մի-
այն Ա . Քարտուղարին միջոցաւ
իր բարեկեցութեան հաղորդեց այդ
հիւրերուն .

— Գահուճակութեամբ կրմա-
նանք թէ տեղւոյս Ազգ . Վար-
ժարանին մէջ աղքատ աշակերտ-
ներու պաշտպանութիւնը ստան-
նորներու թիւը 30 ի հասած է .

— ԳիՏՈՒԻԹԻԿՆ Պատկերազարդ-
ամսաթերթի մը առաջին թիւը
ստացանք . Այս նոր հանգէսը
կը հրատարակուի Լօյանի Հայ-
կաղեան վարժարանի Տնօրէն
Տ . տօրթ . Ս . Նալբանդեանի
տնօրէնութեան տակ : Այս ա-
ռաջին թիւի պարունակու-
թիւնը իր «Իրաւութիւն» անու-
նը կարգադրացնէ : Բաժնեգիրն
տարեկան 12 ֆր . Վեցամսեայ
7 ֆր . կանխիկ :

Հասցէն
Տիար Նալբանդեան
Հայկական վարժարան
ԼՈՁԱՆ (Զուլեյքերիա)

(ԱԶԱՏ ԲԵՄ)

այնքան հզօր Անդրիայեցիները անդի-
մազրկի աղքեցութիւն մը կը բա-
նեցնեն Գուլիթի Շէյխ Մուսայարաքի
վրայ : Անդրիայ այս ասիական քա-
ղաքակառուցեան կէտ նպատակին է
Պարսից Մոցին տիրացումը — Պարս-
կաստանի մէջ աղքեցութեան խնդի-
րէն անկախազօր — կարենալ արդի-
ւելու համար ուրիշ պետութեանց
յառաջխաղացումը դէպի Հնդկական
Ովկիանոսը «պատուարով» մը որ Բորթ
Սայթիան պիտի նրթայ մինչեւ Պար-
սից Մոցը : Այս պատուարը որուն
յատակադիրները երեք տարի է ի վեր
պատրաստուած են , երկաթուղի մըն
է որ Բորթ — Սայթիան մեկնելով Ա-
րարից մէջէն պիտի հասնի մինչեւ
Եփրատի բերանը :

Այս երկաթուղին շինութիւնը կա-
րելի չէ առանց Սաուտի և Մու-
պարաքի անձնուէր բարեկամու-
թեանը : 1901 էն , այսինքն Գուլիթ-
թի վրայ անգղիական թեւարկութեան
ի վեր , Մուպարաք և Սաուտ միշտ
գրամ , զէնք և ուղղամիտները բա-
տաշած են անկիւն հնդկական կառա-
վարութեան : Բայց , Միւսնոյն ա-
տեն , Ռուսիա ալ իր կողմէն կաշ-
խատէր : Սաուտի թշնամի Ռէշիտի
արուած քաջակրթութիւնները , ահա-
գին քանակութեամբ գրամը և պա-
տերազմական նրթեղներ Ռուսիայէն
կուգային , և Սուլթանին անակն-
կալ միջամտութիւնը ներկայ պայքա-
րին մէջ ի նպաստ Ռէշիտի տեղի
ունեցած է Ռուսիոյ խորհուրդովը
և աղքեցութեամբ :

Հիմնադրէն կարելի չէ գու-
շակիլ թէ Բոյ պիտի ըլլայ անկիւ-
ռուական պայքարին հաճեալը .
բայց Սաուտի պարտութիւնը մեծ
ծախողութեամբ մըն է անգղիական քա-
ղաքակառուցեան համար : Ապահովա-
բար վնասական չէ սակայն պար-
տութիւնը և ստորապաշտ Լորտ Գրե-
ղն Հնդկաստանի փոխարքան և
Անդրիայ ասիական քաղաքականու-
թեան հզօր գործադրիչը , չի պիտի զի-
նախադրէ ըլլայ . . .

բարենորոգումի վարդապետութիւնն-
ները : Անցեալ դարուն սկիզբը այս
պետութիւնը հասած էր իր զօրութեան
զագաթնակէտին , ամբողջովին նուա-
ճած ըլլալով արաբական թերակղզին
խաւմական Ս . քաղաքներն ալ մէջը
ըլլալով :

Մէհմէտ Ալիի որդին Իպրահիմ բա-
շա Արսլան արչաւեց . Վահանայիթ
ինքնակալը գերի բռնեց , Պոլիս դը-
կեց գլխատուելու , և կառավարիչ
մը գրաւ հիմադի վրայ որ այսպէս
հարկատու երկիր մը եղաւ Եփրատի :
Գլխատուած թաղաւորին տղան վե-
րահաստատեց հօրեական պետու-
թիւնը : Եփրատական նոր արչաւանք
տեղի ունեցաւ . ինչ որ բաշա գերի
բռնեց Ֆալուլ թագաւորը և Գա-
հրէի մէջ կալանաւոր պահեց զայն
մինչեւ Ապպա Ս . ի դահաւադու-
թիւնը , որ ատեն Ֆէյյուլ փախաւ
Պահրէէն և վերադարձաւ Արաբիա
Վահանայիթ պետութիւնը վերակառու-
րու : Եփրատի , որ եւրոպայի խը-
նամակալութեան տակ մտածէր , ալ
անհանգիստ չըրաւ զինքը . միայն
թէ իր բացակայութեանն օգտուելով ,
Սուլթանը իր գերիշխանութիւնը
վերահաստատած էր Կարմիր Մովուն
եզերքներուն վրայ և հետամուտ էր
հիմայ զայն տարածելու մինչեւ Պար-
սից Մոցը , որուն եզերքի պղտիկ
չէլիները , մինչեւ այն ատեն անկախ
— և մասնաւորապէս Գուլիթի շէյ-
թը — Վահանայիթներուն բնական դաշ-
նակիցները եղան ընդդէմ Ռուս-
թիոյ Ֆալուլի որդին Սաուտ 30
տարիէ ի վեր կիշիւն այժմ Նէճատի վը-
րայ , ենթարկուած այն ներքին
ու անվերջ պատերազմներուն զորս
կը յարուցանէ Սուլթանը , Նէճատի
հիւսիսային կողմը դանուղ Պէ-
տուէններուն միջնորդութեամբ : Սյս
է ահա երկրին ճշմարիտ կացու-
թիւնը , առանց հաշուելու արտա-
քին աղքեցութիւնները : Պատմեց
այժմ վերջին տմբաներուն պատահա-
րները : Սաուտի գլխաւոր թշնամին
Ռէշիտ անուն պետ մըն է որ կը ըր
նակի Նէճատի — հիւսիսարեւմտեան կող-
մը և կը պարծենայ Ապտիւլ — Համի-
տի բարեկամութեամբ :

Այդ , երեք տարիէ ի վեր Սաուտ
տէր է ընտիր ապստամբներու մը որ
իրեն թոյլ տուած է տաթիճանարար
դէպ ի հիւսիս քշել Սուլթանին
դաշնակիցը :

Ընտրուած 27 ին , Անայգիի մօտ յան-
կարծակի բերաւ թշնամի բանակը .
Ռէշիտի մէկ աղբականը որ կը հրա-
մայէր անոր , ինկաւ իր մարդարէն
500 հոգիով , յաղթութիւնը կատար-
եալ է : Սաուտ քաղաք Պէրէյաէի վը-
րայ , որ հզօր բերդով մը պաշտպա-
նուած քաղաք մըն է . Տիւրքիսթան
օգը հասեց բերդը և յարձակումը
առաւ քաղաքը : Յաղթեց նաեւ չէլի
Ճէրրատի որ կը հրամայէր Ռէշիտի
յետին ուժերուն : Ապաշտուցանելու
համար իր բարեկամներուն այս ար-
չաւանքին կատարել յաղթութիւնը
ենայգիի պատերազմին մէջ առնուած
Ռէշիտի սղակականը զորակը զրկեց
Մուպարաքի , որ Գուլիթի չէլիէն է
Անդրիայ պաշտպանակալը . . .

Էլ — Գուլիթի բոլոր Պէտուէնները
ըբեցին Ռէշիտը և Սաուտի շուրջը
բոլորունցան : Բայց տարօրինակ իրա-
դարձութիւն մը պատահեցաւ : Ռէ-
շիտ Էլ — Համէտ անապատէն անդին
քաշուած էր , այսինքն իր քաղաքի հո-
ղին վրայ , Եփրատի եզերքը : Հոն
ստացաւ ոչ միայն մեծ քանակու-
թեամբ ձի . այլ նաեւ հրացան և
ազգամթերք : Բայց ստոր , Սուլ-
թանը իր արեւմտութեան տակ զը-
րաւ 1500 հոգիներ հեծելազուգ մը
ինչպէս նաեւ զաշտարի հրետանի
ամբողջ կազմած մը : Մայիս 30 ին
ճամբայ ելաւ դէպի Հարաւ , և Յու-
լիս 13 ին տեղի ունեցած պատե-
րազմի մը մէջ , Ռուսիայէն առած
թնդաւթներուն շնորհիւ յաղթեց
Սաուտի , որ փախաւ դէպի Էլ — Ռիստ
Գլպերին հաս կանգ կառնէ :

Հիմա տեսնանք ասոնց տակ ծած-
կուած զիւրապետական խորքերը .
Եփրատի անգղիական զրաւումէն ի
վեր , շատ բան փոխուած է : Փո-
խանակ Վահանայիթներուն դէմ կռուե-
լու , սնդրու եզրպաշտական կառավա-
րութիւնը անոնց պաշտպան կարգած
է ինքզինքը : Եւ Եփրատի մէջ

կաթողիկոսին , որ արգելուի Հայոց մատաղ ա-
նիւնը սովորութիւնն և շրջաբերականով խաղիւ
հրամանագրուի բոլոր վիճակաւոր առաջնորդնե-
րին , որ հեռեւեն վերադնելու այդ սովորու-
թիւնը : Նախարարը Ներսէսի ևս գրում է և
ճանաչանում բարձրագոյն հրաման , որ հիմն-
ուած էր Էկզարխի և Ռուսաց հոգեւոր սինո-
դի կարծիքներէ վերայ Հայոց մատաղի նկատ-
մամբ : Ներսէսը պատասխանեց այդ գրութեան
երկար բացատրութեամբ , թէ հայերը մատաղ անու-
նով անասունները զննում են ոչ թէ մովսէս-
կան կամ կուսպաշտական զոհաբերութեան լրե-
քով և հասկացողութեամբ , այլ իրեն ռոգրմու-
թիւն կամ կարօտ աղքատներին բաժանելու կե-
րակուր ևս այն : Եթ որ նախարարն ստա-
նում է Ներսէսի տուած համոզիչ բացատրութիւնը
կրկին ճանաչանում է Ներսէսին թէ լարձրա-
գոյն բարեհաճութիւն եղաւ կրկին թոյլ տալու
Հայերին պահպանելու իրանց բարենպաստիկ սո-
վորութիւնը . նոյնը ճանաչանում է և Յովհան-
նէս կաթողիկոսին : Յովհաննէս կաթողիկոսի
մահը տեղի ունեցաւ 1842 թուին : Հետեւեալ
1843 ին ներքին գործոց նախարար Պորտուկի
գրաւոր ճանուցեց Ներսէսին , թէ արգիլի 13 — ին
էջմիամնում գումարուած Հայոց համագալթին ժո-
ղով միաձայն ընտրել է և թագաւոր կայսրը
բարեհաճել է հաստատել Ձեզ կաթողիկոս ամե-
նայն Հայոց . մի և նոյն ժամանակ կայսրը բա-

րեհաճում է Ձեզ տեանել Պետերբուրգում . վասն
որոյ հրամանագրուած է Քիշնեւի պետական գան-
ձարանից տալ Ձեզ ճանապարհածախս հազար
հինգ հարիւր ռուպլի արծաթ : Երբ ստացու-
ներսէսը նախարարի ճանուցագիրը կամք է ունե-
ցել հրաժարուելու . բայց երկար մտածելուց
յետոյ յայտնել է Մսեր վարժապետին , թէ կու-
ղէր հրաժարուի , սակայն կասկածում է թէ գու-
ցէ ընդդէմ լինի կայսրի կամքին . մասնաւոր ու
Պասկեւիչը շարաքսութիւններ արած է իմ մասին
կայսրին , ուրիշ հրաժարուելու առիթ կտայ կայս-
րին կարծելու թէ ևս կամակոր մեծամիտ եմ
ևս այլն . և աւելցրել էր . կերթամ Պետեր-
բուրգ , կը ներկայանամ կայսրին , և կը խնդրեմ
մի քանի բաներ եկեղեցու օգտին , և կաթո-
ղիկոսի իրաւանց մասին . եթէ կը բարեհաճի իմ
խնդրածներն ընդունիլ յանձն կառնեմ կաթողի-
կոսութիւնը . իսկ եթէ չընդունի՝ կը վերա-
դառնամ իմ վիճակը : Նախարարի գրութիւնն ըս-
տանալուց տան օր յետոյ նա վճռեց գնալ Պե-
տերբուրգ . ուստի Քիշնեւի եկեղեցում Պատարագ
մատուցեց և ժողովրդին տուեց իւր հրաժեշտը .
այս խօսքերն ասելով . «Գնամ Պետերբուրգ , և
որ ինչ անդ անցք անցանելոց են ընդհա՛ չգիտեմ : »

(Շարունակելի)

ՆԵՐՍԵՍ ՍՇՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արտատպուած ԲԱԶՄԱՎԷՊ հանդէսէ)

Իշխան Վարդապետ Էլ Կովկասի փոխարքայ և
ղած միջոցին մի հոռու պատկերահանի նկարել
տուեց Ներսէսի պատկերը կանգուն և ուղար-
կեց իւր ծովափնեայ սեփական կալուածքն ,
Ալուպկա , որ ունի կառուցած մեծամասն հոյա-
կապ պալատ և ճրագլի պարտէզ զանազան
հազուապետ ծաղիկներով և ազնիւ պտղատու
ծառերով զարդարուած : Ներսէսի Բնաւարաբա-
յում եղած միջոցին , Յովհաննէս կարեցու կա-
թողիկոսին օրով , վերաստանի Հայերից ոմանք
գնում են վրաց ուխտասեղն և եկեղեցու սրահում
ոչխար են մատաղ անում : Տեղական վրացի բա-
րեկարգիչ քահանան յայտարարում է էկզարքին
իր թէ Հայերը կուսպաշտական սովորութեամբ վը-
րաց եկեղեցու սրահում զոհաբերութիւն են կա-
տարել և էկզարքին իրանց Սինոդին է յայտ-
նում , անուանելով Հայոց մատաղը մովսէսական
և կուսպաշտական ծիսակատարութիւն : Կայսե-
րական հաճութեամբ ներքին գործոց նախարար
(Կոմս Բլուտով) , որին երթարկում էին օտարա-
դաւաններ հոգեւոր գործերը գրում է Յովհաննէս

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԳԻՆ

Սթանպոլտան Վիեննայա պիլ-
տիրիտիկինն նազարէն, Բուս
Գարա տէնիզ տօնանմանընդ պի-
լինմէյէն պիր մահալէ կիթմէք
իշխն հարէքէթ իթտիկինն ին-
կիլիզ էլչիսի Պապը Ալիէ պիլ-
տիրմէքէն, Գարա տէնիզ թիւրք
սահիլլէրինէ պա թէյէկրաֆ է-
միւրլէր վիրուպլ րուս տօնանմա-
սընըն նէրէտէ ըսպաթը վիճուտ
իտէճէկինն պիլտիրիլմէսինն
թապսիէ իթմիշ, Մէլքիւր տօ-
նանմա պէօյիւկ վէ քիւչիւկ 57
վարօրլարտան միւթէյէքքիւ տիրւ
Տօնանմանըն պէօյիւկ խաֆիէն
հարէքէթի թիւրք հիւքիւմէթի-
նէ էնտիշէ վէրմէքտէ տիրւ :

— Բուս-թիւրք մուհարէպէսի
էսնաուրնտա միւթէյէքքիւր օլան
պիր չօք րուս թապալարընա
էօմէնմէսի լազլմ կէլէն թազմի-
նաթըն թէյէտիշէ օլընմանըն
րուս էլչիսի թէքրար Պապը Ալի-
տէն թալէպ իթտիկին Վիեննայա
պիլտիրիլմէսինն տիրւ :

— Թիւրքիսա ասքէրլէրի պիր
խազալս պէօլիւկինն էրմէնի չէ-
թաուր վանն իտէրէք ավէշ իթ-
միշէր վէ խազալարտան քիւշի
էօլմիւշ պու հատիսէտէն տօ-
լայը Բուս էլչիսինն Պապը Ալիյէ
շէտրու միւրաճաթլարլէ միւճ-
րիմէրին ճէզալանմանըն թա-
լէպ էլչիւմիշ օլտըրընը Վիեննա-
տան պիլտիրիլմէսինն :

— Իթալիա գրալը Վիթթօր
էմմանուէլ թարաֆընտան Սուլ-
թանա պիր հէյէթի մախսուսէ
կէօնտէրիւպ գրալըն քէնտի էլ
հազլըն իլէ պիր մէքթուպը
Սուլթանա թապտիմ իտէճէք ի-
միշ :

— Պիր պուլկար չէթասը 34
Սըրպ թէյէֆ իթտիկինն վէ
պուսլարըն 3 ի գարը օլտըրընը
թիւրք մէնպալարտան պիլտիր-
իլմիշ իսէտէ, էլան թաս-
տիգ օլընմաուր :

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Է Պ Է

Ագսաի Շարգա կիտէճէք աս-
քէրլէրի կէօլտէն կէչիւմէք ի-
շխն Չար կրան տիւք Միխայիլ
Ալէքսանդրօվիչէ պէրապէր Օ-
տեսայա միւթէյէտմիշէն հարէ-
քէթ իթմիշ օլտըրըն Բէթէրս
պուրկտան սեպտ. 15 թարիլլէ
պիլտիրիլմէսինն Չարըն պու հօլ-
ճըրընը իթթիլալճըրար պիր ալ
էվլէլ տուլմիւշ օլտարագ, անըն
էօմիւրինէ սուի գասթ իշխն հա-
զըրլըրտա պուլընտըլարըն վէ
պուստան տօլայը 40 քիշի Օտե-
սաուտ տէրալէթ օլընտըլարըն
պիր մախսալի պիլլէ պիլտիրմիշ
իտի, կէլէն հաֆթա տալի Օ-
տեսանըն զապթիէ գօմանաանը

իւզէրինէ Բօլեաքով իսմինտէ 19
հաշընտա պիր կէնճ ավէշ իթ-
տի :

Բօլեաքով իսթինթադընտա
գօմանտանը չախսէն թանճա-
տըրընը ֆադաթ սիյասի պիր
ճինայէթտէ պուլընմապ իսթէ-
տիկինն սէօյլէտի :

Բէթէրսպուրկտան Մաքէն է ի-
շար օլընտըրըն իւզրէ, Բօրթ-Ար-
թուրա գարըն սօն հիւճուտա
ճաբօնլըրար քէք չօք թէլէֆիաթ-
լէ կէրի սիւրիւլմիւշէր :

— Պէրլիկէր թալէպալաւ ա պիլ-
տիրիլմէսինն պիլտէն, Խօրլու-
Շան գալէսի ճաբօնլըրարըն էլի-
նէ կէչիւշ էսթօնլար լազլմա-
րա ավէշ վէրէճէք օլան էլէք-
թըրիք թէլլէրինն քէսմիշէր :
Բուսլար էսթօնլարտան տէօրտիւ-
նի գալթ իթմիշէր :

— Չիֆուտան վէրիլէն մալիւ-
մաթա պիլտէն, Մանչուրիաուաքի
քէօմիւր մատէնլէրի ճաբօնլըր-
արըն էլինէ տիւշմիւշ, Բուսլար
կէրի չէքիւթիլէրի էսնաուտ
հալընը լօքօմթիլէրի գըր
մըշլար : Պու մատէնլէրին ճա-
բօնլըրարա գալմաուր պուստան
սօնրա Բուսլարա պէօյիւք րը-
դընթը վէրէճէք տիր, զիրա իգ-
թիլա իտէն քէօմիւրլէրի չիւ-
տիշէ գատար մէքքիւր մատէն-
լէրտէն գուլլանմադաւ ըտըլար :

— Տարիի սուրէթտէ մէնէրալ
Գուրօրաթընն էննի ասքէր էէ-
թիշմէքտէ օլտըրըն վէ 264 աուէտ
թօք մէվճուտ պուլընտըրըն պիլ-
տիրիլմէսինն :

— Բուս մէնպալարտան «Բէյ-
թըր» պիլտիրիլմէսինն իւզրէ,
Բօրթ-Արթուրա գարըն սօն հիւ-
ճուտա ճաբօնլըրարտան 7000
քիշի վէ Բուսլարտան 500 600
քիշի թէլէֆիաթ օլմուշ :

— Լօնտօն 15 սեպտ. — 90,000
քիշի գատար Չիւրիլլէր Մուգտէ-
նին չիմալի ճիւճէթինտէ թօք-
լանմադաւ օլտար, մուհարէպէտէ
Բուսլար մազլուպ օլմալարընտա,
օնլարըն հօլընը քէսմէք էթքեա-
րընտա տըրլար :

— Թօքիօ խասթահանէլէրինտէ
43,000 քիշի հարէլի պուլըն-
մադաւ օլտար, անլէրտէն 9000 ի
չիֆաւապ օլմազլէ հազընտա
թէքրար մէյտանը մուհարէպէ-
յէ կիտէճէքլէր :

Մ Ի Ի Թ Է Ն Է Վ Կ Ի Է

Ալիան Բրէնսլէրինտէն Գարըն
Անթօն Հօնէցօլէրըն իմէրաթօր
Վիլհէլմ թարաֆրատան ճաբօն-
եայա կէօնտէրիլմիշ օրմազլէ, Թօ-
քիոյա էէթիլմէսինտէ Միքաու
Բրէնսի մութանթան սուրէթտէ
գապուլլէ մախսուս զիյաֆէթ քէ-
չիտէ իթտիրմիշ տիր : Բրէնս
Հօնէցօլէրըն 14 կիւնտէն սօնրա
մէյտանը մուհարէպէյէ կիտէճէք
տիր :

— Իթալիանըն Սիսիլիա վէ
Սարտէնիա էյալէթլէրինտէ իշ-
ճիլէր թաթիլի մէշլուլիլէթ իթ-
մէքտէն մատաւ նիւմայիշաթ-
տա պուլընմըշ վէ նիւմայիթ ժան-
տարմանըն միւտալիլէսինն գար-
շը սիւհա իսթիմալ իթմիշ օլ-
տըրլարըն, գուլվէյի ասքէ-
րիլլէ ճէլպ օլընմաուրնտա աս-
քէրէ գարշը տալի իշճիլէր
հիւճուտա թէյէպալիս իթմէլէ-
րինտէն, ասքէր ավէշէ տալլա-
նուպ, իշճիլէրտէն պալըլարը
թէլէֆ օլընմըշ վէ պու սուրէթ-
տէ աուայիշ իպգալտիրմիշ իսէտէ
Բօմաուտ մէճիլի մէպուսանտա
պու խուսուտա պէօյիւկ վէլլէլէ
հուսուլա կէլմիշ տիր : հէյէթի
վիւքէլանըն իսթիֆաուր պէքէ-
նիլիոյր : զիրա մուխսիլի բար-
թիտէն մատաւ գօնսթիլաթօր-
լար տալի Մ. Թիօլիթթիլլէ գար-
շը քէլ վէրմէքտէ տիրլէր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻ

Բէթէրսպուրկ 16 սեպտ. — Բ-
րէնս Եօրիկ (Կիրիտ սէր գօմ/սէ-
րի) հարէքէթ իթտի : Սարա-
թօֆտա սեպտ. 4-14 է գատար 9
քիշի գօրէլայա թուլթուլմուշ
տըր : Պազուտա իսէ 67 քիշի գօ-
րէլայա թուլթուլարագ 38 ի էօլ-
միւշ տիր :

— Վիեննա 17 սեպտ. — Բուսան-
իա գրալը իմէրաթօրտան սա-
միմիսուրէթտէ գապուլ օլընտըր-
տան սօնրա, գօնթ Կօլուխուլաքի
իլէ պիր սաաթ քատար միւլա-
գաթ իթտի, Կիճէ իմէրաթօր
գրալա մախսուս զիյաֆէթ քէշի-
տէ էյտի :

— Թօքիօ 17 սեպտ. — Եննի աս-
քէրլէր սանճագ ալթընա ալըն-
մաուր չիլիւ իմէրաթօրըն վէր-
տիկի էմիլլէրինն նէթիճէսի օ-
լարագ մէյտանը մուհարէպէտէ
պուլընտան ճաբօն ասքէրլէրի իւ-
ղէրինէ 200,000 քիշի արթաճագ
տըր :

— Սթանպոլ 17 սեպտ. — Բուս
տօնանմանըն Սէվաստաթօրտան
հարէքէթ իթմիշ օլմաւընա տա
յիւր վէրիլէն հալմաթիս չիւքէլի
ատտ օլընըյօր էկէր սահիճ տա-
լի օլսա պիր հարպիլլէ մանով-
րաւր ատտ օլընաճագ :

— Սթանպոլ 17 սեպտ. — Կիլիկ-
իա էրմէնի Կաթողիկոսընըն պու-
րայա կէլմէսի էրմէնիլէրի թէս-
քին իթմէք մապսէտինն մէպնի
ատտ օլընըյօր : Կաթողիկոս էէ-
թիլմէզտէն էվլէլ անըն իշխն
էրմէնիլէրտէն նիւմայիշ իճրա
օլընմաւաւ Երազըտան Պատրի-
արքա թէնպիլ օլընմըշ տըր :

— Լուսնալէրի Արնալուտարըն
Բրէնսի հարէլլէ չըգմալարըն իշխն
թիւրքլէր Ալպանիաուտ իսլա-
հաթ իճրա իթմէմէք վատ էյ-
լէմիշ օլտըրլարընա տայիւր չը-
գան շայէաթ թէքիլպ օլընը-
յօր : Արնալուտարա հալընըլ

պաղը վատար օլընմըշ վէ պիր
գալ միւճըրմէրէն աֆիլ իտիրմիշ :

— Բէթէրսպուրկ 17 սեպտ. —
«Թուրնալ Տը Բէթէրսպուրկ ին-
կիլիզ թիպէթ ահաւտմէսինտէն
պահս իտէրէք, ինկիլթէրանըն
պու հարէքէթի Անգլօ—Բուս
մուգալլէսինն մուգալիւր ատտ
էլլէյօր : «Ղիրա ինկիլթէրա թի-
պէթին ահալալինն թէպալիլ իթ-
մէմէք վատ էլլէմիշ իտի : շիւ-
տի իսէ Եննի մուգալլէլէ իլէ
վիճաւանըլ վէ սուի մազսէտտէ
պուլընտը» տէյօր :

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Քասն տարիէ ի վեր Պոստի եւ Պուլ-
կարիոյ մէջ իբր խոհաբարցոյց սուսած
հմտութիւնս, ինչպէս նաեւ սոյն մի-
ջապարհու մէջ գտած լաւ ընդունե-
լութիւնս կը քաջալերեն զիս հոս ալ—
Մայրաքաղաքիս մէջ— բանալ :

ԿԷՕՅԻԻՔ—ԱՅՆԱԼԸ

ՆՈՐ ՃՍՏԱՐԱՆ

Սան—Սրեֆան արահիւն միջ
նմայս 15 էն (սեպտ.) սկսեալ պի-
տի ուսնանք Արեւելեան եւ Եւրոպա-
կան ճաշակով պատրաստուած ընձիւր,
անգլաւար եւ մախուր կիւրակուրներ :
Ապահով ըլլալով թէ ամէն նորաճա-
շակ եւ խաւապահանջ քիմք պիտի
կրնայ գատարաւ գոհացում գտնալ
ճաշարանիս մէջ, եւ կը կենանք ա-
ւելորդ ռէկլամներէ, ինչքանով մայ-
րաքաղաքիս յարգոյ հասարակութենէ
որ հաճի գոնէ առգաւ մը այցելել
ճաշարանս ու փորձով միայն համոզ-
ուիլ այս բոլորին, զի մէկ ահագնուան
փորձը վեր կը նկատուի ամէն ինքնա-
գովութենէ :

ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Սօֆիա

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երաշխատուած բուժում, չղա-
յիւն 2 համալման հիւանդոսիւններէ
ստուգողներուն :

Չարալըցաղիւններուն դրամը եւ կը
տրուի :

ԱՍՆԵԱՆՈՐ ԳԻՒՏ

«Էլէքթրա» միջնայիկը ծանօթ ա-
մուսլաւ գարմանն է հետեւեալ հի-
ւադոթեանց. Յօգաւա, սրեան կու-
տակում, ալանջի խժժում, սրտի
բարձրում, կարկաշտնք սրտի, դոդ-
գաղանք մարմնի կամ անորդ մասե-
րուն, ստամոքսի, ձեռքերու կամ ոտ-
քերու ջղաձղութիւն, միզաթուլ-
լիւն, անքնութիւն, ջղային գլխացաւ,
ձեռքի կամ ոտքի պաղուլիւն կամ
քրտինք, ախորժակի պակասութիւն,
անդօրութիւն գլխու պտոյտ եւ համա-
նման հիւանդութիւններ :

Գործիքն զինն է 7 ֆր. Թղթա-
տարով 80 սանդիւ աւելի :

Սարուածի (թագըմ) մը զինն է 15 ֆր.
Բամպուրով 70 սանդիւ աւելի :

Վից տարուէն աւելի հին հիւան-
դութեանց համար :

Խնդր զնորուն կը զրկենք մեր
Յայտ իրը, էթէ 20 սանդիւ համա-
կապը հոսոցունն մէկ :

Պուլկարիոյ համար ներկայացուցիւ
է ԿէՕՐԿԻ ՎԵՐԲԼԵԱՆ եւ Ընկ .

Բուսնուք փողոց Թոնգա Նօմբր 11/II

Одговорникъ А. Курбетиятъ
печатница "Взаимность" — Варна.